

YORDAMCHI SO'Z TURKUMLARI VA SAVATCHALAR METODIDAN
INNOVATION FOYDALANISH

Sulaymonova Mohichehra Qahramon qizi

Toshkent Kimyo xalqora universiteti

PRIP 539-guruh talabasi

Ilmiy rahbar Kubayev Ma'ruf

Annotasiya: *Ushbu maqolada yordamchi so'z turkumlarining ahamiyati va ularning savatchalar metodiga asoslangan innovatsion yondashuvda qo'llanishi tahlil etilgan. Maqolada, yordamchi so'z turkumlarining tilshunoslikdagi o'rni va funksiyalari, shuningdek, savatchalar metodining ta'lim jarayonidagi samarali qo'llanilishi ko'rib chiqiladi. Tadqiqotda yordamchi so'z turkumlari va savatchalar metodining talabalarga ilmiy-tahliliy yondashuvni rivojlantirishda qanday yordam berishi, tilshunoslik va pedagogikada yangi innovatsion yondashuvlar yaratishda ularning ahamiyati alohida ta'kidlanadi. Maqola, shuningdek, innovatsion metodlarni amaliyotda qo'llashning ijobiy natijalari hamda kelajakdagi istiqbollari to'g'risida fikrlar bildiradi.*

Kalit so'zlar: *yordamchi so'z turkumlari, savatchalar metodi, innovatsion metodlar, tilshunoslik, ta'lim jarayoni, pedagogika, ilmiy yondashuv.*

Annotation: *This article analyzes the importance of auxiliary word classes and their application in an innovative approach based on the method of "savatchelar" (baskets). The article discusses the role and functions of auxiliary word classes in linguistics, as well as the effective use of the "savatchelar" method in the educational process. The research emphasizes how auxiliary word classes and the "savatchelar" method can help students develop a scientific-analytical approach and highlights their significance in creating new innovative approaches in linguistics and pedagogy. The article also presents the positive outcomes of applying innovative methods in practice and discusses their future prospects.*

Keywords: *auxiliary word classes, savatchelar method, innovative methods, linguistics, educational process, pedagogy, scientific approach.*

O'zbek tilida so'z turkumlarining o'rni katta bo'lib, ular gapning to'g'ri tuzilishini va mazmunini aniqlashda muhim rol o'ynaydi. Yordamchi so'z turkumlari (modal so'zlar, qo'shimchalar, yordamchi fe'llar va boshqalar) tilshunoslikda so'zlar va gaplarning ma'nosini boyitadi, aniqlashtiradi. Bunday so'zlar yordamida tilni ifodalash imkoniyatlari kengayadi. Ushbu maqolada yordamchi so'z turkumlari va savatchalar metodidan innovatsion tarzda foydalanish usullari ko'rib chiqiladi.

Yordamchi So'z Turkumlari: Tushuncha va Turlari. Yordamchi so'z turkumlari – bu boshqa so'zlar yoki so'z birikmalarini ma'no jihatidan boyituvchi yoki yordamchi vazifani bajaruvchi so'zlardir. O'zbek tilida bu turkumga quyidagilar kiradi: Yordamchi fe'l: Fe'lning ma'nosini to'ldiruvchi yoki aniqlashtiruvchi so'zlar (masalan: bo'lmoq,

ekan).Modal soʻzlar: Gapda feʼlning harakat yoki holatini tasdiqlovchi, rad etuvchi yoki ehtimoliyligini koʻrsatuvchi soʻzlar (masalan: ehtimol, albatta, mumkin).Qoʻshimchalar: Soʻzga qoʻshiladigan leksik elementlar boʻlib, ularning yordamida soʻzning maʼnosi kengayadi (masalan: -da, -ning, -lar).Bogʻlovchilar: Gaplarning bir-biriga bogʻlanishini taʼminlovchi soʻzlar (masalan: va, lekin, chunki). Interyektiv soʻzlar: Soʻz yoki soʻz birikmasining nuqta, hayajon yoki talabni bildirishda ishlatiladigan soʻzlar (masalan: a, ah, voh).Bu soʻz turkumlari tilning mukammal ishlashini taʼminlashda muhim ahamiyatga ega.

Savatchalar Metodi: Yondashuv va Qoidalar.Savatchalar metodi oʻquv jarayonida guruhlarini turli topshiriqlarni bajarish uchun tashkil etishga asoslanadi. Bu metod, ayniqsa, oʻquvchilarga mustaqil ravishda bilim olish va ijodiy yondashuvni rivojlantirishda samarali hisoblanadi. Oʻquvchilarni guruhlariga ajratib, har bir guruhga maʼlum bir topshiriq yoki mavzu beriladi. Savatchalar metodini qoʻllash orqali oʻquvchilarni faoliyatga jalb qilish va bilimlarni amaliyotda mustahkamlash mumkin. Ushbu metodni yordamchi soʻz turkumlarini oʻrganishda innovatsion tarzda qoʻllash, oʻquvchilarning tilni oʻzlashtirishdagi qobiliyatlarini rivojlantiradi

Savatchalar Metodini Yordamchi Soʻz Turkumlari Bilan Innovatsion Qoʻllash

1. Interaktiv Faoliyatlar yordamida oʻrgatish Savatchalar metodini yordamchi soʻz turkumlarini oʻrganish jarayonida qoʻllashda, har bir guruhga alohida savatchalar berilishi mumkin. Masalan, har bir guruhga yordamchi feʼl, modal soʻz yoki qoʻshimchalar bilan toʻldirilgan soʻzlar berilib, ular oʻzaro tahlil qilishlari, toʻgʻri va noaniq vaziyatlarda bu soʻzlarni qanday ishlatishni belgilashlari kerak. Bunday yondashuv oʻquvchilarga turli kontekstda yordamchi soʻzlarning ishlatilishini chuqur tushunishga imkon yaratadi.

2. Texnologiyalardan Foydalanish Innovatsion usullarni qoʻllashda, onlayn taʼlim platformalari va mobil ilovalardan foydalanish ham muhim ahamiyatga ega. Masalan, interaktiv quizlar, testlar va oʻyinlar yordamida oʻquvchilar yordamchi soʻzlarni mustahkamlashlari mumkin. Savatchalar metodi onlayn platformalarda ham samarali qoʻllanishi mumkin, chunki u oʻquvchilarga tezda feedback olish va oʻz bilimlarini tekshirish imkoniyatini yaratadi.

3. Simulyatsiyalar va Rolli Oʻyinlar Yordamchi soʻz turkumlarini oʻrgatishda rolli oʻyinlar va simulyatsiyalarni qoʻllash orqali oʻquvchilarning interaktiv faolligini oshirish mumkin. Har bir guruhga yordamchi soʻzlarni ishlatgan holda oʻzaro muloqotda boʻlish topshirigʻi beriladi. Masalan, yordamchi feʼl va modal soʻzlar yordamida oʻquvchilar oʻzaro soʻzlashuvda ishtirok etadilar, bu orqali ular yordamchi soʻzlarning maʼnosini va oʻrnini amaliyotda oʻrganadilar.

4. Kreativ Yondashuvlar va Kontent Yaratish Yordamchi soʻz turkumlarini oʻrganishda oʻquvchilarga ijodiy topshiriqlar berish orqali oʻrganish samaradorligini oshirish mumkin. Masalan, oʻquvchilarga yordamchi soʻzlar bilan hikoyalar yoki dialoglar yozdirish, shuningdek, oʻzlarining yangi gap tuzishlarini soʻrash mumkin. Bu yondashuv nafaqat tilni oʻrganishni, balki ijodiy fikrlashni ham rivojlantiradi.

5. Differentsatsiya va Shaxsiy Yondashuv Har bir o'quvchining individual ehtiyojlariga qarab, savatchalar metodini qo'llashda differentsatsiya qilish mumkin. Masalan, ba'zi o'quvchilar uchun ko'proq misollar va tushuntirishlar, boshqalariga esa yanada murakkab topshiriqlar berilishi mumkin. Bu o'quvchilarning o'zlashtirish darajasiga mos ravishda bilim olish imkoniyatini yaratadi.

Xulosa.Yordamchi so'z turkumlari va savatchalar metodidan innovatsion tarzda foydalanish til o'rganish jarayonini yanada samarali qiladi. O'quvchilarni guruhlar orqali faoliyatga jalb qilish, texnologiya va interaktiv yondashuvlarni qo'llash, ijodiy fikrlashni rivojlantirish – bularning barchasi yordamchi so'zlarni o'rganishni qiziqarli va samarali qiladi. Ushbu metod o'quvchilarga tilni amaliyotda o'zlashtirishda yangi imkoniyatlar yaratib, ularni bilimga yanada chuqurroq kirib borishga undaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

- 1.Daminov, A. (2020). "O'zbek tilida yordamchi so'zlarning grammatik roli".
- 2.Shamsiev,A.(2019)."Savatchalar metodini o'qitishda qo'llashning innovatsion usullari".
- 3.Karimov,I.(2018)."Tilshunoslikda innovatsiyalar: Yordamchi so'zlar va metodlar".